

За гідрологічними ресурсами Хмельницька область займає шосте місце в Україні. Область має густу сітку річок, ставків і водосховищ, але природних озер дуже мало і розташовані вони переважно в лісових масивах (Святе, Тереміж, Голубі озера тощо). На території області є низка цінних гідрологічних пам'яток природи, які набули статусу заказників місцевого значення. Переважно це болотні масиви, площа яких становить 37,7 тис. га [4].

Хмельницька область володіє значними запасами унікальних мінеральних лікувальних вод, які розвідані на 14 ділянках із запасами понад 3,7 тис. м³/добу, з яких експлуатується 6 ділянок. Мінеральні води використовують для лікувальних цілей і промислового розливу; однак з них використовують менше за 10%. За властивостями Сатанівська мінеральна вода досить близька до води типу «Нафтуса», у Кам'янець-Подільському виявлено мінеральну воду гідрокарбонатно-сульфатно-кальцієво-магнієвого типу, яка за своїми властивостями подібна до «Березівської» [6]. На базі цих вод сформувався потужний рекреаційний вузол.

Важливу роль у розвитку туризму і рекреації області виконують території та об'єкти природно-заповідного фонду Хмельниччини, адже вони є місцем зосередження унікальних, у тім числі ендемічних та реліктових, представників флори і фауни, атрактивних ландшафтів. ПЗФ Хмельниччини займає площу понад 300 тис. га і становить 14,8 % загальної території області. Він включає 472 заповідні об'єкти, у тому числі один загальнодержавного значення – Національний природний парк "Подільські Товтри" [3].

На території Хмельниччини площею багато старовинних парків, в яких збереглося чимало цінних видів вікових дерев. Найбільше реліктів, екзотів, унікалів зростає в природно-історичних об'єктах національної етнокультурної спадщини, парках-пам'ятках садово-паркового мистецтва. Серед таких куточків можна відзначити Антонінський парк – парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва державного значення, Великоновоселицький, Голозубинецький, Малівецький, Михайлівський, Новоселицький, Полонський, Самчиківський парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва.

Враховуючи показники комфортності клімату, естетичність і пейзажність місцевості, наявність природоохоронних об'єктів та історико-архітектурних пам'яток, водних об'єктів найбільш сприятливими для рекреації і туризму є ландшафтні комплекси Придністер'я і Товтр. Завдяки сприятливому мікроклімату долина р. Дністер використовується як санаторно-оздоровчий район.

Хмельницька область має значний природно-ресурсний потенціал для розвитку туризму і рекреації, який можна використовувати з туристсько-рекреаційною метою впродовж всього року. Сприятливим чинником для розвитку туризму і рекреації в області є відносно невисока концентрація промисловості, порівняно сприятлива екологічна ситуація і значний потенціал рекреаційних ресурсів, який в сучасних умовах використовується тільки частково.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Казімірова Л.П. Парки – пам'ятки садово-паркового мистецтва// Заповідні перлини Хмельниччини. – Хмельницький, 2006. – С. 168–185.
2. Кілінська К.Й. Рекреаційне природокористування на території Карпато-Подільського регіону України: навч. метод. посібник / К.Й.Кілінська, А.Г.Лісовська. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. – 288 с.
3. Перспективи розвитку туризму Хмельницької області [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://tourism-book.com/books/book-42/chapter-1451/>.
4. Природа Хмельницької області / За ред. К. І. Геренчука. — Львів : Вища школа, 1980. — 152 с.
5. Природно-заповідний фонд Хмельниччини [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://vsim.ua/Podii/prirodno-zapovidniy-fondhmelnichchini-stanovit-mayzhe-15--teritoriyi--69524.html>.
6. Танасійчук О. Ю. Особливості природної складової рекреаційного комплексу Хмельниччини / О. Ю. Танасійчук // Геополітика и екогеодинамика регионів. – 2014. – Том 10. – Вып. 2. – С. 790–798.

Смаглюк Світлана

Науковий керівник: доц. Таранова Н.Б.

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ АМСЦ РІВНЕ РІВНЕНСЬКОГО ЦГМ

Актуальність теми полягає в тому, що погода увесь час змінюється, тому так важливо вміти її передбачати. Зміни погоди вивчають за допомогою метеорологічних приладів, які встановлені на метеостанціях. Результати цих спостережень використовують для складання прогнозу погоди [3].

Метою статті є вивчення, дослідження та характеристика історії розвитку та роботи АМСЦ Рівне Рівненського ЦГМ.

Об'єктом дослідження є АМСЦ Рівне Рівненського ЦГМ.

Предметом дослідження історія розвитку АМСЦ Рівне.

Офіційною датою, визнаною комісією Центральної геофізичної обсерваторії, заснування метеостанції в Рівному, Авіаметеорологічної станції цивільної Рівне, є 1 вересня 1940 року, але спостереження за погодою в обласному центрі проводилися і раніше. Дані з 1919 по 1933 роки знаходяться в метеорологічному інституті Варшави.

Друга світова війна перервала спостереження за погодою, але після звільнення міста від німецьких загарбників 22.02.1944 року в районі Грабника була відкрита метеостанція. Постійні цілодобові спостереження розпочалися 1 травня 1944 року.

В жовтні 1944 року метеостанцію перенесено до аеропорту за 8 км від міста, як авіаційну метеорологічну станцію цивільну Рівне. Штат станції на той час складала військові.

На початку свого існування станція являла собою звичайний дерев'яний будиночок, в якому знаходились службові і житлові приміщення. Опалення було пічне, в якості освітлення – керосинова лампа. Зв'язок здійснювався через комутатор, а при відсутності зв'язку – нарочним на телеграф.

3 січня 1946 р. УГМС вийшло зі складу Збройних Сил і стало називатися Українським УГМС з підпорядкуванням безпосередньо Головному управлінню Гідрометслужби при Раді Міністрів Радянського Союзу. Станом на 1948 р., штат працівників станції налічував 13 чоловік: начальник, 2 інженери-синоптики, 5 техніків-метеорологів, 3 радисти, 1 старший технік-метеоролог та 1 технік по аерології. Цього ж року авіаметеостанції Рівне було присвоєно III розряд.

У 1978 р. по закінченню нової злітно-посадкової смуги, метеомайданчик і основний пункт спостережень було перенесено на нове місце, а синоптики, радіооператори були переведені у приміщення контрольно-диспетчерського пункту аеропорту. Так збереглося й до нині.

Згідно архівних даних перші повоєнні спостереження датуються 1 травня 1944 року, про що свідчить запис в таблиці метеорологічній. Це початок постійних цілодобових спостережень за погодою, які велися 4 рази на добу. Цікавий запис знайдено у ТМ-1: «5,6,19 травня 1944 року спостереження за 01 год. не проводились із-за бомбардування в районі гідрометстанції». Проте вже у грудні цього ж року покращилось приладозабезпечення станції, відновлено регулярні спостереження за погодою, організовано куле-пілотні спостереження за напрямком та швидкістю вітру в приземному шарі атмосфери.

З часом кількість метеоприладів на метеостанції збільшувалась, що давало змогу розширювати і спектр спостережень. У 1959 році було встановлено дистанційну метеорологічну станцію.

З розвитком авіації виникала необхідність в оновленні метеоприладів та обладнання, що по можливості поступово втілювалось у життя. Від так, забезпеченість Авіаметеорологічної станції цивільної Рівне (АМСЦ) на сьогоднішній день дає змогу працівникам сектору метеорологічних спостережень та інформації здійснювати безперервне та високоякісне проведення авіаційних та метеорологічних спостережень на аеродромі, спостережень за рівнем радіоактивного забруднення природного середовища, за забрудненням атмосферних опадів, складати та передавати штормові оповіщення про небезпечні та стихійні небезпечні явища. Головним же завданням роботи Авіаметеорологічної станції цивільної Рівне (АМСЦ) завжди було і залишається – метеорологічне забезпечення авіації якісними прогнозами погоди для польотів повітряних суден над територією України і на міжнародних авіалініях.

На сьогоднішній день колектив Авіаметеорологічної станції цивільної Рівне (АМСЦ) налічує 27 працівників: начальник, 7 синоптиків, 10 техніків-метеорологів, 2 приладисти, 4

оператори ЕО та ОМ, провідний програміст та завідувач сектору автоматизованого прийому-передачі інформації.

Усі ці люди забезпечують виконання завдань, що покладені на станцію, до них входять: метеорологічне обслуговування авіації; забезпечення органів державної влади, місцевого самоврядування, галузей економіки, населення, Збройних сил та інших споживачів інформацією загального користування про гідрометеорологічні умови, забруднення навколишнього природного середовища, прогнозами та попередженнями про небезпечні та стихійні гідрометеорологічні явища, здійснення гідрометеорологічного обслуговування; проведення комплексу спостережень: метеорологічних, авіаційних, метеорологічних приземних по програмі опорної мережі та інших спостережень, передбачених планами робіт, їх своєчасне оброблення та передачу інформації споживачам [2].

Кваліфікований колектив АМСЦ був майже завжди на перших позиціях серед авіаційних метеорологів України. У 1983 р. метеостанцію визнано серед кращих АМСЦ тодішнього СРСР.

У зв'язку із відновленням роботи Рівненського аеропорту, важливість завдань, покладених на АМСЦ, знову зростає і набуває попередніх рівнів керівником АМСЦ Рівне є Ніколайчук Ольга Петрівна.

Як уже говорилося вище, метеостанція функціонує цілодобово і метеорологи працюють по змінах – денній та нічній. Кожні три години працівники проводять спостереження за температурою та вологістю повітря, швидкістю та напрямом вітру, температурою ґрунту, ожеледно-паморозевими відкладеннями, кількістю опадів та тиском повітря й передають інформацію в Український Гідрометцентр. Крім того, ведуться спостереження за стихійними явищами та передаються штормові попередження.

Також станція проводить радіоактивні спостереження, а саме відбуваються щоденні заміри та проби.

У план роботи станції також входить відбір проб ґрунту на забруднення пестицидами та в кінці зими під час максимального накопичення снігу – відбір проби снігу для визначення забрудненнями атмосферних опадів сажею та важкими металами. Цікаво, що станція досліджує опади на кислотність, тому що, кислотні дощі несуть велику небезпеку для людей і рослин та утворюються внаслідок надходження в атмосферу сполук сірки та азоту при спалюванні палива.

Майже усі прилади, якими користуються метеорологи, знаходяться на метеомайданчику. На ньому є: психрометрична будка, опадомір Третьякова, флюгер Вільда, анемометри, ожеледно-паморозевий станок і снігомір.

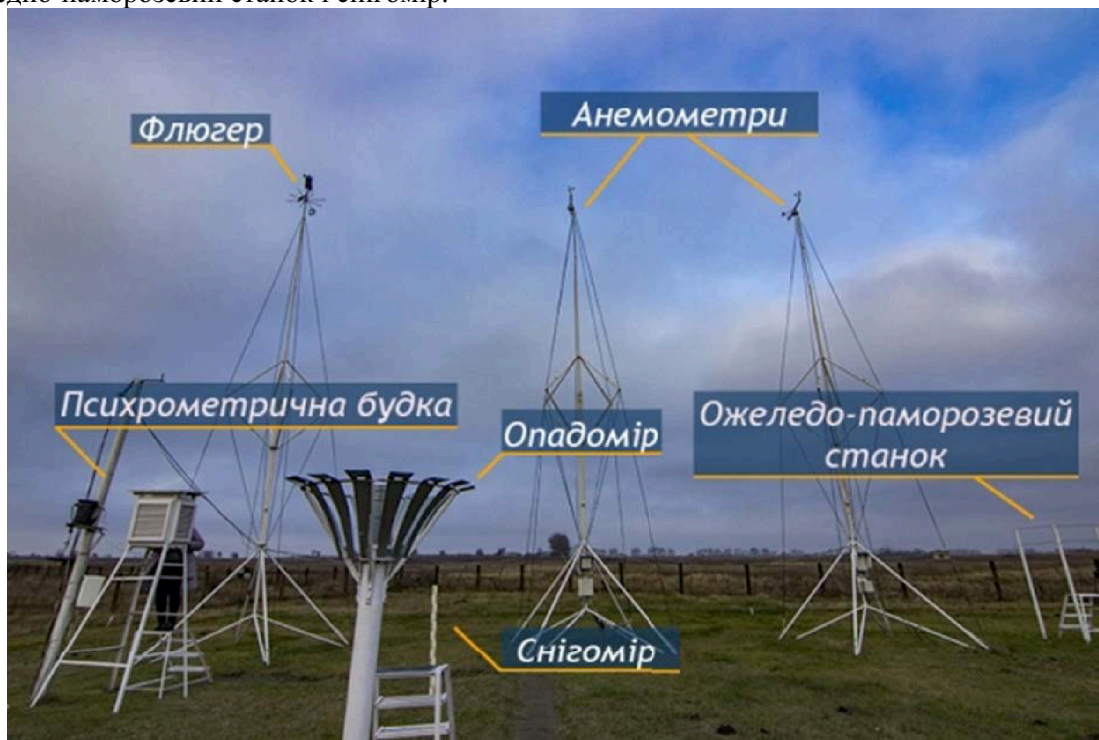

Рис. 1. Метеомайданчик АМСЦ Рівне [1]

Температурні показники повітря вимірюються трьома термометрами, які знаходяться в психометричній будці (максимальний термометр визначає найбільшу температуру, яка спостерігалася за 3-годинний період, мінімальний – найменшу, а строковий – температуру в час спостереження).

Рис. 2. Психрометрична будка АМСЦ Рівне (розташовані в ній сухий (ртутний) і вологий (спиртовий) термометри та гігрометр) [1]

Також є автоматичні прилади – самописці, які записують вологість повітря та температуру повітря на спеціальну стрічку.

Кількість опадів, які випали, визначають за допомогою опадоміра Третьякова, в якому під час опадів збирається вода. Кількість рідини метеорологи міряють уже на станції, вносячи потрібні поправки.

На метеомайданчику встановлений флюгер Вільда – його використовують для визначення напрямку вітру та його швидкості. А також встановлена пара анемометрів, які визначають напрям та швидкість руху повітря.

Рис. 3. Пара анемометрів на АМСЦ Рівне [1]

На спеціальній розпушеній ділянці встановлені ґрунтові термометри, які використовуються для вимірювання температури ґрунту.

Рис. 4. Ділянка для вимірювання температури ґрунту на глибині 5,10,15 і 20 см. на АМСЦ Рівне [1]

На станції знаходиться БАР – прилад для вимірювання атмосферного тиску в мм.рт.ст та гПа.

Рис. 5. БАР прилад для вимірювання атмосферного тиску на АМСЦ Рівне [1]

Більшість даних з усього цього обладнання автоматично передається всередину пункту (це невеликий будиночок) та до метеорологів, які перебувають безпосередньо у будівлі аеропорту. Усі показники приладів записують у спеціальний журнал спостережень. Цю інформацію у закодованому вигляді передають далі на Київ (синоптична телеграма) а звідти – у світовий реєстр погодних спостережень – «Банк погоди».

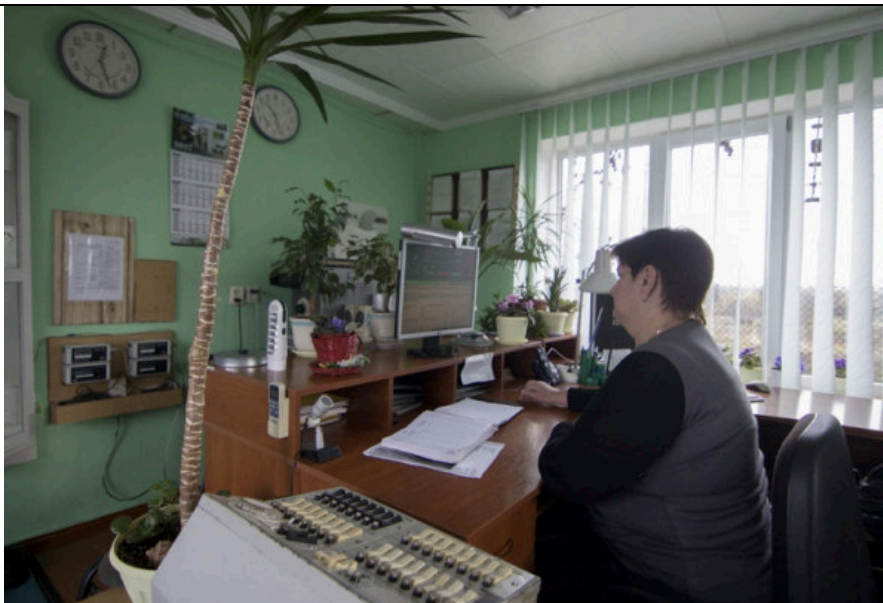

Рис. 6. Основний пункт спостереження (ОПС) знаходиться на АМСЦ Рівне

Отже, із завдань АМСЦ видно, що робота метеостанції досить важлива, своєчасне подання даних має вирішальне значення для чисельних прогнозів погоди (ЧПП), оскільки вони допомагають визначити початкові умови, з яких починається прогнозування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Матеріали АМСЦ Рівне Рівненського ЦГМ.
2. Настанова гідрометеорологічним станціям і постам. – Вип. 3. Ч. I. – К.: Державна гідрометеорологічна служба, 2011. – 277 с.
3. Таранова Н.Б. Метеорологія і кліматологія: словник-довідник (основні терміни і поняття) / Н. Б. Таранова. Рекомендовано МОН України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. – 192 с.

Суходоляк Петро

Науковий керівник: доц. Таранова Н.Б.

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ГІДРОЛОГІЧНОЇ СТАНЦІЇ «ЧОРТКІВ»

Актуальність нашого дослідження полягає в тому, що інформація про гідрометеорологічні умови, прогнози, їх зміни – є одним із важливих чинників, що забезпечують сталий соціально – економічний розвиток, обороноздатність та безпеку держави. Ця надзвичайно цінна інформація використовується майже в усіх сферах людської діяльності. Повсякденна цілодобова робота метеорологів, гідрологів, синоптиків дає змогу практично всім галузям економіки запобігти можливим збиткам від небезпечних явищ природи.

Метою нашої статті є дослідження історії формування та розвитку гідрологічної станції в місті Чорткові.

Метеорологічні спостереження в місті Чорткові проводились ще до 1939 р., але даних про час організації станції і періоди її роботи немає.

22 травня 1940 року на східній околиці міста Чортків по вулиці Копичинецькій Управлінням Гідрометслужби УРСР була організована Гідрометеостанція Чортків. Керівником станції та першим її спостережником був Г.П. Євневич.

Метеорологічні спостереження проводились по польових метеорологічних приладах (термометр «Пращ», вітромір «Третякова» 22 липня 1941 року у зв'язку з німецько-фашистською окупацією Гідрометеостанцію було закрито.

Після окупації 5 червня 1944 року станцію знову було відкрито на тому ж самому місці і присвоєно їй 16 тип. Начальником станції з липня 1944 року призначено Созонта Терентійовича Загоруйка, який пропрацював до липня 1959р. За цей період станція